

(א) לקמן טו: (ב) וְלַעֲלֵי יוֹ:
(ג) וְיָמֵינוּ, א' וְלַקְמָן טו:
כְּמוֹתָו: ד' צ"ב קט"ו:
(ד) צ"ק ח: כְּמוֹתָו צ"ב:
(ה) עֲשֵׂה, ט' וְעֵינֵי עֵרוֹן עֵרָן
הַסָּהָר,

מוסף רש"י

שטר הקנאה. שקט ממנו
שפילו לא יורה המעשה
שיעבר עמו שלמס' (קטון
טו). אחריות טעות
סופר הוא. שטר שאין בו
אחריות גובה מנכסים
משועבדים, שלא יהיה זה
מעוט אלא באחריות שעבוד
נכסיו והסופר טעיה
(כתובות ק"ז) אחריות טעיה
כמוז בשטר אלא נכתב
השטר סתם, טעות ונגמט
הסופר הוא וכמו שכתב זה
אחריות דמי (רשב"ם בב' ב'
קט"ט). דאילו ראובן
ומשועבדי דינא בהדיה.
דבעל חוב נלקחן מאחורו
קרקע בדברים, אם יטלו
לראובן שום משיעה על בעל
חובו לומר פרעתי, דל"ל
במש' שבוטח (מ"א). דל"ל
דקט"ט שטרף אי א"ל
אשבע לי דלא פרעתי.
עני אשבעתי (ב"ק ט'
וכע"ז כתובות צ"ב). ולא
מצי א"ל. בעל חוב
לראובן, לאו בעל דברים
דידי את. נקטקט זו, שכנגד
יפתא מרשעות, לא פני
שיעבור שקללא (ב"ק ט'
א"י טורף מתן כלס
(כתובות צ"ב). דא"ל.
לרובן, דמפקת מיניה
עלי הדר. מה שאתה
מוציא משמעון יחזור עלי,
שהיא קבלתי עלי אחריות
(ב"ק ט'). איכא דאמרי
אפילו שלא באחריות
נמי. מכרה לרובן לשמעון,
לא מצי אמר ליה בעל חוב
לראובן לאו בעל דברים דידי
את (כתובות צ"ב). ויצאו
עליה עסיקין. עוררין
לומר שלנו היא (ב"ק ט').

שנים אוחזין פרק ראשון בבא מציעא

יד.

עין משפט
נר מצוה

ומשני חדא הוא דחד טעמא הוא. טעם אחד הוסיקו לרבי אלעזר
לומר את שמיין דמשום דקאמר מחלוקת דמתניתין בשאין חייב
מודה הוסיק לומר שאינו גובה אפילו מצני חורין וכוון דהולך
לכיים אבל כשהייב מודה דברי הכל יחזיר חוזה לומר לא חיישין
לקניינא: **שטר הקנאה.** דליכא למימר
כתב ללות ולא לזה דהא אפילו לא
לזה שבעיר נפשיה: ולא חיישין
לפרעון. אפילו אין חייב מודה דאס
אתא דפרעיה מקרע הוה קרע ליה
והכא קתני אע"פ ששניהם מודים
כו': וכו' **בשאינו מודה.** והא לא
קשיא לר' אלעזר דהוא אמר בשאין
חייב מודה לא יחזיר שום שטר הראוי
לגבות דהאי קאמר ר' מאיר יחזיר
משום דלאו בר גבייה הוא: מאי
טעמיהו דרבנן. דאמרי כי אין זו
אחריות נכסים גובה אף מן
המשועבדים: **אחריות טעות סופר**
הוא. כשאינו כמוז בשטר סופר
הוא שטעה אבל זה לא לזה לו
מעומיו בלא אחריות נכסים דלא
שדי אינש וזוי בכיי: **שעה שפר**
ושעבוד לר' לוימן. הסופר לר' לוימן
לימלך כמוזר שדה לחצירו לישאל
הימנו אם יקבל עליו לכתוב בשטר
הממירה שהוא שיעבד לו נכסיו
למכירה זו שאם יבא בעל חובו
ויטרפנה מן הלוקח שיגבה לוקח זה
הקרן והשעה שהשנים זה לפני
טירפא משפר עריות שנכנסים ואם
לא נמלך זו לא יכתוב שיש מוכר
שאין מקבל עליו אחריות ואף אם
קבל על הקרן לא קבל על השעה
ואף אם קבל על שניהם לא קבל
להגבות מן העריות אלא מן הדינא.
אלמא לאו טעות סופר הוא דליכא
למימר חלמין ביה ולא קבל עליה:
לימא מאן דאמר הא. משמיה דשמואל:
לא אמר הא. ואמוראי נינהו אליבא
דשמואל: **בשטרי הלוואה.** טעות
סופר הוא כיון דלא אכל פירות ולא
מתהני מידי לא שדי וזי כבדי לחופיה
בלא אחריות וזי ימוכר נכסיו וכשיבא
לגבות לא ימלא כלום: **עידו אינש**
דזני ארעא ליומא. לטסק יום אחד
יטרפיה שמה ליומא מרובה ואוכל
אין כאן עוד דין שמחלת על הכל: **באחריות.** אם יטרפיה ממנו ישלם
לו: **לאשטעווי דינא צהדיה.** דבע"ח וסלקו מעל שמעון ככל טענה
שיוכל לטעון ולומר פרעתיך כך וכך או כך וכך יש לי עליך תביעה
ואני מעבד חוב זה תחמיו: **ולא מצי.** בע"ח למימר ליה לאו בעל דברים
דידי את דבדר זה קרקע שמעון אני נוטל אם יש לך תביעה עלי
העמדיני דין: **דמפקת מיניה עלי הדר.** מה שאתה מוציא משמעון
יחזור עלי: **עסיקין.** עוררין כמו התעסקו עמו (בראשית טו):

מאי טעמיהו דרבנן. תימנה אי שמואל ידע צרייתא דקתני אחד
זה ואחד זה גובה מנכסים משועבדים אי"כ היה לו לפרש
המשנה כוונתה ולא הוה איתומב ואי לא ידע צרייתא מנליה
לרבנן אין זו אחריות גבי ממשעבדי וי"ל דלא ידע הצרייתא
ומי"מ אית ליה מסבדא דכפרישית

HebrewBooks.org © Moznain Publishers. No commercial use allowed.

חדא הוא דחד טעם הוא דמשום דקאמר
רבי אלעזר מחלוקת בשאין חייב מודה הוא
מתרץ הכי תיובתא דשמואל בתרתי חדא
כרבי אלעזר דהא מוקי מתניתין בשאין חייב
מודה וחדא (ד) דאמר שמואל מצא שטר
הקנאה בשוק יחזיר לבעלים (ו) ולא חיישין
לפרעון תיובתא דקתני הכא אע"פ ששניהם
מודים לא יחזיר לא לזה ולא לזה אלמא
חיישין לפרעון וכל שכן הכא דלא מודה
לזה דחיישין לפרעון אמר שמואל מ"ט
דרבנן (סברי (א) אחריות טעות סופר הוא א"ל
רבא בר איתי לרב אודי בר אבין ומי אמר
שמואל הכי והאמר שמואל שבה שפר
ושעבוד צריך לימלך לימא מאן דאמר הא
לא אמר הא לא קשיא כאן בשטר הלוואה
דלא יהיב אינש וזוי בכדי כאן במקח וממכר
דעביד אינש דובין ארעא ליומיה כי ההיא
דאבוה בר איהי זבין עליתא מאחתיה אתא
בעל חוב טרפא מיניה אתא לקמיה דמר
שמואל אמר ליה כתבה לך אחריות אמר
ליה לא אמר ליה אם כן זיל לשלמא א"ל
והא מר הוא דאמר אחריות טעות סופר הוא
א"ל הני מילי בשטרי הלוואה אבל בשטרי
מקח וממכר לא דעביד אינש דובין ארעא
ליומיה (ז) אמר אביי ראובן שמכר שדה לשמעון
באחריות ובא בעל חוב דראובן וקא טריף
ליה מיניה דינא הוא דאזיל ראובן ומשתי
דינא בהדיה ולא מצי א"ל לאו בעל דברים דידי
את דא"ל דמפקת מיניה עלי דידי הדר איכא
דאמרי אפי' שלא באחריות נמי דא"ל לא ניהא
לי דליהוי לשמעון תרעומת עלי ואמר אביי
יראובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות
ויצאו עליה עסיקין עד שלא החזיק בה
יכול

חדא הוא דחד טעם הוא דמשום דקאמר
רבי אלעזר מחלוקת בשאין חייב מודה הוא
מתרץ הכי תיובתא דשמואל בתרתי חדא
כרבי אלעזר דהא מוקי מתניתין בשאין חייב
מודה וחדא (ד) דאמר שמואל מצא שטר
הקנאה בשוק יחזיר לבעלים (ו) ולא חיישין
לפרעון תיובתא דקתני הכא אע"פ ששניהם
מודים לא יחזיר לא לזה ולא לזה אלמא
חיישין לפרעון וכל שכן הכא דלא מודה
לזה דחיישין לפרעון אמר שמואל מ"ט
דרבנן (סברי (א) אחריות טעות סופר הוא א"ל
רבא בר איתי לרב אודי בר אבין ומי אמר
שמואל הכי והאמר שמואל שבה שפר
ושעבוד צריך לימלך לימא מאן דאמר הא
לא אמר הא לא קשיא כאן בשטר הלוואה
דלא יהיב אינש וזוי בכדי כאן במקח וממכר
דעביד אינש דובין ארעא ליומיה כי ההיא
דאבוה בר איהי זבין עליתא מאחתיה אתא
בעל חוב טרפא מיניה אתא לקמיה דמר
שמואל אמר ליה כתבה לך אחריות אמר
ליה לא אמר ליה אם כן זיל לשלמא א"ל
והא מר הוא דאמר אחריות טעות סופר הוא
א"ל הני מילי בשטרי הלוואה אבל בשטרי
מקח וממכר לא דעביד אינש דובין ארעא
ליומיה (ז) אמר אביי ראובן שמכר שדה לשמעון
באחריות ובא בעל חוב דראובן וקא טריף
ליה מיניה דינא הוא דאזיל ראובן ומשתי
דינא בהדיה ולא מצי א"ל לאו בעל דברים דידי
את דא"ל דמפקת מיניה עלי דידי הדר איכא
דאמרי אפי' שלא באחריות נמי דא"ל לא ניהא
לי דליהוי לשמעון תרעומת עלי ואמר אביי
יראובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות
ויצאו עליה עסיקין עד שלא החזיק בה
יכול

לעיל (דף יג: ד"ה דברי) דלא לא גבי
ממשעבדי לא גבי נמי מצני חרי כמו
לר"מ: **שעבוד צריך לימלך.**
בשטרי מקח ואי לא כתבו מצני חרי
נמי לא גבי אי בעל חוב טרפה לה
כדאמר בסמוך אפי' שלא באחריות
דלא ימלא לי דלחוי תרעומת דשמעון
עלי אלמא לא הדר עליה אבל אי
נגזל טרפה חוזר לא הגזלן אבל אי
בלא אחריות ואפילו ממשעבדי כיון
דהוי מקח טעות הוי ליה שטר
הלוואה והשתא אי"ש דלא קאמר הכא
פירי דמיירי שבעל חוב טרפה ולת
ליה פירי כדאמר לקמן (דף טו).
בעל חוב גובה את השבח שזח אין
פירי לא והא ימלא נמי דלקמן (סס)
אמר שמואל חלמין קאן שופרא
ושבחא ופירי ולא קאמר שעבוד
כהכא משום דלקמן מיירי נגזל
שטרפה אף בלא תביעת שעבוד חוזר
עליו ואפי' ממשעבדי והיינו טעמא
כדפרישית דכיון דיש לו שטר מקח
והרי מקח בטל שגזולה היטה והוי ליה
שטר הלוואה דאמרינן היתה אחריות
טעות סופר הוא והא דאמר שמואל
בזכות הבתים (צ"ד דף ג' טו). המוכר
שדה שלא באחריות אין מעיד לו עליה
מפני שמעמדה צפני בעל חובו זה
לאו הכי מעיד לו עליה אפי' נמלאת
שאינה שלו משמע דלא הדר עליה
התם מיירי שפירש לו ששטר שלא
באחריות אלא סתמא הדר עליה:
דינא רבתי ראובן. תימנה
מאי נפקא מינה דהא כל
מה שיוכל לטעון לראובן טוען שמעון
דטוענין ללוקח ואין לומר דני"מ אם
יש לבע"ח עדים שקרובים לראובן
ורחוקים לשמעון דאי טעין נמי שמעון
הס פסולים דכיון דאי מפסיד שמעון

קרי א מיי פ"ח מהל'
גולה ואברה הל' א'
ופ"ח מהל' מוכרה הל' ג'
ופ"ח מהל' מלה וזה הל'
ג וקמס' דלא פירש שאין
לו עליו אחריות קמג עשין
לכ פד טוש"ע ח"מ פ"ג לו
טעין א ופי' קולא טעין א'
וכי רכס טעין א':
קמ"ב ב ג מיי פ"ח מהל'
מכרה הל' ט' ט' סמג
לאון קט ועשין פ"ג טוש"ע
ח"מ פ"ג רכס טעין א':
קמ"ד ד מיי שס הל' ג'
טוש"ע שס טעין א':

רבינו הנאל

והוא שמואל דאמר
המוצא שטר הקנאה
בשוק יחזירו לבעלים דלא
חיישין לפרעון מ"ה
אמרי תיובתא לשמואל
בתרתי אבל ר' אלעזר לא
מפשינן ליה דאמר בהדיא
דברי הכל לא חיישין
לפרעון תיובתא עליה
בהדיא וק"ל כר' יוחנן
הנציא ויהיה ויהו דברי
שמואל ור' אלעזר דהא
איתובו אבל תירוצא דרב
אשי ודאביי לא נדחו
דהא דר' יוחנן לא הוי
לחז תיובתא כדפרישין
לעיל. אמר שמואל מאי
טעמיהו דרבנן דאמרי
שטר שאין בו אחריות
גבי אפי' ממשעבדי קסברי
אחריות טעות סופר הוא.
ומי אמר שמואל הכי והא
אמר שמואל שפר שבה
ושעבוד צריך לימלך
ביה לאו מכלל שאם לא
נמלכו ביה אין כותבין ואי
לא כתיב ליה (ו) לא שפר
ולא שבה ולא שעבוד
דהוא אחריות ואי אמרת
אחריות טעות סופר הוא
ואע"פ דלא כתב כמאן
דכתב עליה ומאזי לית
ליה שעבוד. ופריך לא
קשיא הא דאמר אחריות
טעות סופר בשטרי הלוואה
ומתני' ומתניתא בשטרי
הלוואה אבל בשטרי מקנה
מקח וממכר. המוכר שדה
לחבירו (ז) שלא באחריות

(א) אולי י"ל וחס לא כתב לה
לית ליה לא שפר וכו'.
(ב) נראה דל"ל שלא באחריות
ויצאו עליה עסיקין וחסין צ"ב
וכו'.

הדר על ראובן כדמוכח ספ"ק דמכות (דף יג:)
גבי אלעא וטויה
קרוצים דערבא הוו וקא מסיק דפסולים אף ללוה ולמלוה כיון
דאי לית ליה ללוה אזיל צטר ערבא ומהאי טעמא נמי א"ל דני"מ
אם יש לשמעון עדים שהם קרובים לו ורחוקים לראובן דכי נמי
טוען לראובן פסולים שעל פי עדותם ישאר הקרקע ביד שמעון
שהוא קרובם וכל שכן כשקנה שלא באחריות שהם פסולים שאו
מרוחשים לו הקרקע נגמרי וי"ל דני"מ אם אמר שמעון אין לי עדים
ואין לי ראייה וכו"כ מלא עדים או ראייה שהוא אינו יכול להביא
דאין הלכה כרשב"ג בראיה אחרונה (פנהדרין דף ל"א). וראובן
יציאם א"ג כגון שבעל חוב חייב שבויה דלוריימא לראובן והשתא
יכול

הדר על ראובן כדמוכח ספ"ק דמכות (דף יג:)
גבי אלעא וטויה
קרוצים דערבא הוו וקא מסיק דפסולים אף ללוה ולמלוה כיון
דאי לית ליה ללוה אזיל צטר ערבא ומהאי טעמא נמי א"ל דני"מ
אם יש לשמעון עדים שהם קרובים לו ורחוקים לראובן דכי נמי
טוען לראובן פסולים שעל פי עדותם ישאר הקרקע ביד שמעון
שהוא קרובם וכל שכן כשקנה שלא באחריות שהם פסולים שאו
מרוחשים לו הקרקע נגמרי וי"ל דני"מ אם אמר שמעון אין לי עדים
ואין לי ראייה וכו"כ מלא עדים או ראייה שהוא אינו יכול להביא
דאין הלכה כרשב"ג בראיה אחרונה (פנהדרין דף ל"א). וראובן
יציאם א"ג כגון שבעל חוב חייב שבויה דלוריימא לראובן והשתא
יכול

יגלגל עליו שבויה שלא פרע אבל לשמעון לא ישבע אלא שבויה דרבנן וצפרק הכותב (כמוזות דף פ"ח). אמר אי פקח הוא מייתי ליה לדי
שבויה דלוריימא אלמא יש חומר בשבויה דלוריימא יותר משבויה דרבנן צפרק ונדות נפוחות כדמפרש בתשובת הגאונים (א)
ועוד נפקא מינה כגון שראובן פקח ובעל דברים ועוד שאינו מעיז ברצון נגד ראובן לפי שידע שפרעו או אם יכול לראובן ללכת עמו לצ"ד
הדגול ושמעון אינו יכול וכו' (ש"ע ח"ט כמזכות צ"ב: ד"ה דינא הוא וכו'): **ויציא** עליה עסיקין. פי' עוררין ולא אנסין מדמפליג בין מוכר באחריות ללא
באחריות וכן מוכח פי' שבויה העדות (שבויה דף ל"א). וחס) ואשר לא טוב עשה וגו' זה הלוקח שדה שיש עליה עסיקין ואי אנסין תבא עליו צרכה:
עד שלא החזיק בה בו' תימנה היכי מיירי אי גס לא נתן מעות פשיטא דיכול לחזור בו דלפילו מי שפרע ליכא ואי נתן המעות אמאי
יכול לחזור בו והא קרקע נקנית בכסף אם לא נעמיד באחרת דלא קנו בכסף ועוד שבהחזיק בה אינו יכול לחזור בו אבל באחריות
יכול לחזור בו אמאי יכול לחזור בו כיון שנתן מעות והחזיק כמשפט ועוד חזקה דלייש אמרי לא אשכחן בשום מקום ולמה הניח חזקה
דמנן במתני' (צ"ד ד' מ"ב). דנעל גדר ופרץ ועוד מאי שגא הכא ששאל מאימתי הוי חזקה יותר ממשום מקום דכחמה מקומות מוכרי
חזקה ולא צעי מאימתי הוי חזקה ופירש ריב"א דמיירי כגון שקנאה בקנין גמור כגון בחליפין ולא נתן מעות וקאמר עד שלא החזיק בה
חזקה דמפרש צמר הכי דייש אמרי שלא הניך לארכה ולרצחה ולא סמכה דעמייה יכול לחזור בו משהחזיק בה שהניך לארכה ולרצחה אינו
יכול לחזור בו אבל באחריות יכול לחזור כיון שלא נתן מעות ויש עוררים הואיל וסופו לשלם מעותיו עמה שהם צדור יעכבם וא"ש דדייש
אמרי אינה חזקה גמורה אלא לראותה אם היא מיושבת על לבו ואי"ת כשהחזיק בה אמאי אינו יכול לחזור בו כיון שלא נתן מעות לימא
ליה שקול ארעא בזוין אפילו אית ליה זוי לפי המפרשים דלפילו אית ליה זוי מצי לטקל ליה לבע"ח בשאר דברים וגרסינן בהמוכר פירות
(צ"ד ד' צ"ב: וחס ד"ה א') אי למנהו להנהו זוי כו' וי"ל דהכא מצי א"ל האי ארעא אינה שיה כפי מעותיו לפי שיש עליה עוררים אבל שור
שגג כיון דלייקר שיה מעותיו שפיר: